

5
K. Adm 257
D. VOLKSLECTUUR
STATEN VAN DEN
HET JAAR 1927

E 14

VOLKSLECTUUR — WELTEVREDEN

3722

MIK PERPUSKAAN
KANTOR GUBERNUR KDH,
TK. I JAWA-TIMUR

KANTOOR VOOR DE VOLKSLECTUUR

EENIGE RESULTATEN
— VAN DEN —
ARBEID IN HET JAAR

1927

PERPUSTAKAAN KANTOR GUBERNUR K.D.H.
TK. I JAWA TIMUR

Dibukukan :

17-1-76

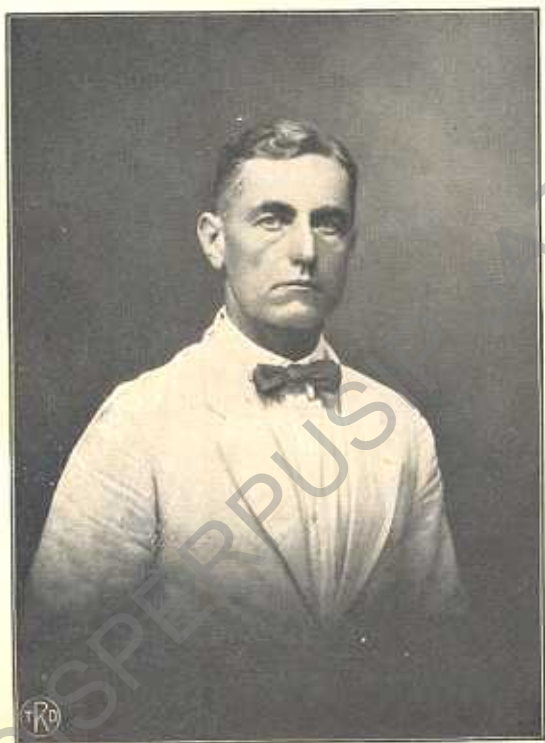
No. Pendaftaran :

4016/76

Notasi :

015/Kan/1927

VOLKSLECTUUR — WELTEVREDEN

Dr. D. A. Rinkes

VERSLAG

nopens de
werkzaamheden van het Kantoor voor de
Volkslectuur in het jaar 1927

1. Organisatie en personeel

Organisatie

In de organisatie van het Kantoor kwam in het verslagjaar geenerlei verandering. Wèl werd nagestreefd een hergroepering van het beschikbare redactiepersoneel binnen de grenzen van de vastgelegde organisatie, ten doel hebbende betere werkverdeling en intensiever partijtrekken van speciale capaciteiten, verkregen door scherper controle gepaard met doelmatige individuele leiding.

Personeel

Met ingang van 12 Maart 1927 werd aan Dr. D. A. Rinkes, Hoofdambtenaar voor de Volkslectuur e.a.a., op zijn verzoek eervol ontslag uit zijn functie verleend, onder dankbetuiging voor de goede diensten door hem aan den Lande bewezen. Tot zijn opvolger werd benoemd de heer T. J. Lekkerkerker, Wd. Hoofd van de Afdeling Landbouw van het Departement van Landbouw, Handel en Nijverheid, reeds van begin Januari van het verslagjaar op het Kantoor te werk gesteld. Ook de heer J. H. Ziesel, vele jaren in leidende positie aan het Kantoor verbonden, ging in October van het verslagjaar definitief met pensioen.

De detachering van den ambtenaar voor de beoefening der Indische talen Dr. G. W. J. Drewes bleef gehandhaafd.

DE FORMATIE WAS GEDURENDE HET JAAR 1927 a. v.:

Hoofdambtenaar: Dr. D. A. Rinkes (tot 12 Maart); T. J. Lekkerkerker.

Administrateur: J. F. Vos.

Taalambtenaar t. b.: Dr. G. W. J. Drewes.

REDACTIE

a. Maleisch

Taalkundige (ongegradueerd): B. Th. Brondgeest.

Hoofdredacteuren: Kasoema gl. St. Pamoentjak; — R. Ibrahim Singadilaga; — Boestami gl. St. Perang; — A. H. Wignjadisastra.

b. Javaansch

Hoofdredacteuren: H. R. Soejoed Martosoehardjo; — R. Soemantri Hardjodibroto.

c. Soendaneesch

Hoofdredacteuren: R. Poeradiredja; — Toeb. Djajadilaga.

d. Madoereesch

Adj.-translateur 1e kl.: R. Achmad Wongsoséwojo.

VERTAALBUREAU

Hoofd: P. F. Dahler.

Ambtenaren t. b.: I. L. O' Brien (tijd. wnd.); — G. G. J. Christan (tijd. wnd.); — A. P. Mokoginta *) (tijd. wnd.)

Hoofdredacteuren: R. Tjokrodibroto (voor het Javaansch); — M. Emod Natasoekarja (voor het Maleisch en Soendaneesch).

*) Sedert 1 November 1927 boven de formatie toegevoegd.

ADMINISTRATIE, UITGEVERIJ, DRUKKERIJ

Ambtenaar t. b. (gegradueerd): G. J. P. Vernet (tijd. wnd.).
Boekhouder: H. Berger.
Adj. Boekhouders: Th. Linkens; — J. A. Grashuis (tijd. wnd.).
Kassier: Gouw Hie Hian.
Magazijnbeheerder: H. L. W. Quentin.
Commiezen: M. Abdul Rachman; — R. Abdul Halim; — R. Mohamad Sadli; — L. Vogel (tijd. wnd.).
Hoofd van de drukkerij: J. C. van den Braak.
Opziener drukkerij: Th. J. van Cleef.

ARCHIEF EN EXPEDITIE

Commies: G. Edwards.

BIBLIOTHEEKBEHEER

Inl. Bibliotheken:

1e Commies: Mej. A. C. J. A. A. van Eekhout.
Commies: M. Samsi.

Ned. Bibliotheken:

Commies: Mej. C. S. ten Cate (m. v.)

PERSBUREAU

Hoofd: J. F. H. A. Later.
Onderhoofd: H. Edwards van Muyen (tijd. wnd.).
Ambtenaar t. b.: A. C. H. van Maarseveen.
Adj. translateuren: S. Atmans; — R. M. Darjono.

Verder redacteuren, correctoren, klerken, schrijvers en typisten, alsmede het drukkerijpersoneel, totaal ongeveer 250 personen.

II. Redactie

a. TIJDSCHRIFTEN:

1. Pandji Poestaka

(Jaargang V, Maleisch, tweemaal per week)

Reeds in den loop van het jaar 1926 werd de behoefte gevoeld, dit tijdschrift naar inhoud en vorm te moderniseeren. Betere in-deeling van de geboden stof, grootere veelzijdigheid bij de keuze van artikelen en illustraties en meer afwisseling werden in dat jaar reeds verkregen, met gevolg dat het reeds geruimen tijd stationnaire aantal abonne's aanzienlijk begon op te loopen. Deze groei van den lezerskring zette krachtig door toen het formaat en de omvang werden vergroot en het tijdschrift in een modern, fleurig omslag gestoken werd. Einde 1927 was het aantal abonne's tweemaal zoo groot als begin 1926.

De oorspronkelijke abonnementsprijs bleef gehandhaafd.

2. Kadjawén

(Jaargang II, Javaansch in Jav. karakter, éénmaal per week)

De Kadjawén, 1 Januari 1926 op uiterst bescheiden schaal begonnen, doch schielijk in lezerstal toegenomen, behield niet alleen de veroverde positie, doch bleek ook nog eenig expansievermogen te bezitten. Toch bleef deze expansie beneden de verwachting, waarschijnlijk omdat men den abonnementsprijs van f 1.50 per kwartaal te duur vond in verhouding tot dien van de Pandji Poestaka, welke f 2.50 kost, doch tweemaal per week verschijnt. Derhalve bereikte de omzet slechts een iets hooger niveau dan in het eerste jaar, en moesten, met dit resultaat voor oogen, maatregelen worden getroffen om ook de Kadjawén per 1 Januari 1928 tweemaal per week te laten uitkomen, en het uiterlijk van het blad te verbeteren. Slechts op die wijze zou het bij de concurrentie met de Pandji Poestaka niet door uiterlijke factoren

J. H. Ziesel

worden belemmerd. De specifiek-Javaansche inhoud werd algemeen gewaardeerd, waardoor redelijke verwachtingen van grooter bloei konden worden gekoesterd, indien slechts de kansen gelijk zouden zijn. (*)

3. Sri Poestaka

(Jaargang IX, Maleisch, eenmaal per maand)

De Sri Poestaka, oorspronkelijk geëntameerd met de bedoeling om de inheemsche bevolking bekend te maken met de technische en sociale wetenschappen, kon dit karakter niet lang handhaven. Alras bleek een meer algemeen populair-wetenschappelijke opzet, en vooral ook een litteraire en ethnographische inslag noodzakelijk om het publiek te boeien. In dit jaar werd op dezen weg voortgegaan.

Het aantal abonné's blijft weliswaar stationnair, doch zoo ergens, dan zou het hier verkeerd zijn den invloed van dit maandblad af te meten naar het aantal vrije abonné's. Een belangrijke factor is dat het tijdschrift geregeld aan alle door dit kantoor onderhouden Volksbibliotheken wordt toegezonden, en zodoende vrijwel door al het personeel van de ongeveer 2800 scholen waar deze gevestigd zijn, wordt gelezen. De plaatbijlagen op kunstdrukpapier blijven geliefd materiaal voor wandversiering.

b. BOEKEN:

1. Maleisch

Nieuw uitgegeven werden 8 boeken (in 13 deelen):

Serie No. 745 *Persaboengan Tjinta*, vertaling van *Marie Boddaert*, Sturmfels, door Roestam Soetan Palindih (4 deeltjes).

„ 759 *Pertemoean*, door A. St. Pamoentjak n. S.
(Oorspronkelijke roman, 2 deeltjes).

„ 762 *Sja'ir si Boedjang Djaoeh*, door Kadiroen.
(Bewerking van een Painansche legende in dichtmaat)

„ 763 *Sawitri*, door M. G. Emeis en A. Karim bewerkt naar Prof. Vogels vertaling van de bekende Sanskritsproke van dien naam.

(*) Dit vermoeden werd in 1923 alleszins bewaarheid.

- Serie No. 767 *Darah Moeda*, door Adi Negoro.
(Oorspronkelijke novelle)
- „ 769 *Nji Mas Soekmi dan saudaranja*. Vertaling van
R. Soengkawa, Tjarita Doeloer Lima (Soend.)
door St. P. Boestami (2 deeltjes).
- „ 778 *Litjin bagai beloet*, Vertaling van *Baronesse Orczy*,
The elusive Pimpernel, door N. St. Iskandar.
- „ 441c *Kamoes 'Arab-Melajoe*, IVde deel, door B. Th.
Brondgeest en Moh. Fadloellah.
(Arabisch-Maleisch Woordenboek, laatste deel)

Herdruckt werden 10 boeken (in 13 deelen):

- Serie No. 181 *Hikajat Indera Bangsawan*, 4de druk.
(Oud-inheemsch verhaal)
- „ 422 *Hikajat tiga orang panglima perang*, deel I-IV.
(Vertaling van *Dumas*, Les trois Mousquetaires)
- „ 458 *Penggeli hati*.
(Vier grappige verhaaltjes voor kinderen)
- „ 483 *Tjeritera Si Kantan dan Sja'ir Poelau Belitoeng*.
(4de druk)
(Verhaal van den ondankbaren zoon, bewerking
van een volksverhaal, gevolgd door een gedicht
op het eiland Billiton)
- „ 658 *Soemami isteri*.
(Wenken en raadgevingen voor een goede ver-
houding tusschen man en vrouw)
- „ 673 *Hikajat Sitti Rabihatoen*.
(Bewerking van het Jav. sprookje: De gladde
weduwe)
- „ 680 *Sja'ir Poeteri Hidjau*.
(Dichterlijke bewerking van een oude Noord-
Sumatraansche legende)
- „ 719 *Perdjalanan saja ke Mekah*.
(Verhaal van de reis van den Regent van
Bandoeng naar Mekka)
- „ 724 *Poeteri Rimba Larangan*.
(Bewerking van Doornroosje)
- „ 750 *Masdjid dan makam doenia Islam*.
(Plaatwerk met afbeeldingen van moskeeën en
heilige graven)

Bezoek van Rabindranath Tagore aan het kantoor

Als feuilleton in de Pandji Poestaka, Sri Poestaka en Volksalmanak werden geplaatst: ¹⁾

Sitti Zohra en andere verhalen, uit het Arabisch bewerkt door B. Th. Bronggeest en St. P. Boestami.

Memboeroe pentjoeri koeda, door Noerdin glr. Radja Moeda vertaald uit *Karl May*, De jacht op den paardendief.

Doekoen karena terpaksa, bewerking door A. H. Wignjadisastra van *Molière's Le médecin malgré lui*.

Dihinakan, door E. Natasoekarja. (Oorspronkelijke, in de Soendalanden spelende novelle)

Hilang ta' tentoe rimbanja, mati ta' tentoe koeboernja, door K. St. Pamoentjak vertaald naar *Conan Doyle*, De geheimzinnige verdwijning.

Tjeritera perkasihan jang sedih, bewerking van *Prosper Merimée Carmen*, door Roestam Soetan Palindih.

De *Almanak Tani*, geredigeerd en vertaald door het Departement van Landbouw, werd door de Maleische redactie voor den druk bezorgd.

2. Javaansch

Nieuw uitgegeven werden 4 boeken (in 5 deelen):

Serie No. 443 *Serat Padalangan Ringgit Poerwa*, deel I en II.

(Eerste deeltjes van een complete serie Wajang-poerwa-lakons, bijeengebracht onder de auspiciën van K.G.P.A.A. Mangkoenagara VII te Solo)

„ 768 *Tjrah-boebrah*, door M. Kamit.

(Geïllustreerd kinderboek)

„ 774 *Toeking Kasoesahan*, door Dwidjasasmita.

(Verhaal van een moeilijk leven)

„ 779 *Toemoesing lampahipoen tijang sepoeih*, door

Danoedja.

(Gevolgen van slecht gedrag der ouders)

¹⁾ Feuilletons die reeds in boekvorm werden uitgegeven, zijn hieronder niet opgesomd.

Herdruckt werd :

295. *Sawoersari*, door M. Sindoepranata.
(Vier grappige verhaaltjes voor kinderen)

3. Soendaneesch

Nieuw uitgegeven werden 4 boeken (in 5 deelen):

Serie No. 739 (Verbeterde uitgaaf) *Pait-peuheurna njandoeng*,
door Nji R. Përmasih, D. Sasmitadinadja en
Balai Poestaka.

(Over de nadeelen der polygamie)

„ 752 *Ngalalana mēkēl sakētip*, vertaling van *Grant Allen*,
Met een dubbeltje de wereld rond, door Koerdi,
2 deelen.

D. V. G. 10b *Malaria*.

D. V. G. 12b *Hal ngoeroes orok*. (Eenvoudige handleiding voor
het verzorgen van zuigelingen)

Herdruckt werd :

Serie No. 717 *Poetri Leuweng Larangan*, geïllustreerde bewer-
king van Doornroosje.

4. Nederlandsch

Indische Vruchten, door J. J. Ochse.

Rijk geïllustreerde beschrijving van vrijwel alle Indische vruchten,
met opgave van hare inlandsche benamingen in Maleisch,
Javaansch, Soendaneesch en Madoereesch.

Z. E. de G. G. Inspecteert de barisan merdeka te Langkat (Uit: Pandji Poestaka)

III. Vertaalbureau

1. Maleisch

Nieuw uitgegeven werden:

- Serie No. 468 *Reglemén Boemipoetera* (Ned.-Maleisch).
(vertaling van het Inl. Reglement)
- „ 737 *Awas!* door B. Th. Brondgeest (Ned.-Maleisch).
(handboek voor het verkeer in N.I. tevens bedoeld als herdruk van een der Handleidingen voor den Inlandschen Bestuursambtenaar op Java en Madoera, vertaald door K. St. Pamoentjak)
- „ 742 *Volksalmanak 1928*.
- „ 761 *Pemimpin toekang listrik*.
(vertaling van J. Bleeker, Handleiding voor den electricien, door den samensteller)
- „ 764 *Apa penyakit atau penggoda tanam-tanaman*.
(vertaling van A. J. Koens, Welke ziekte of schade, handleiding tot het herkennen van ziekten enz., door B. Z. Rasad)
- „ 773 *Alasan dan maksoed atoeran tentang perkoempoelan koperast Boemipoetera* (Ned.-Maleisch).
(vertaling van Prof. Dr. J. H. Boeke, Stelsel en inhoud van Regeling Inl. Coöp. vereeniging)
- „ 777 *Atoeran pemerintahan Hindia Belanda*.
(vertaling van Mr. J. Riphagen, Schets der Nederl. Indische Staatsinrichting, door K. St. Pamoentjak)

Herdrukt:

- D. V. G. 12 *Pemimpin bagi mengadjar anak-anak di sekolah dalam hal mengoeroes baji*.
(vertaling van Dr. Heinemann, Korte handleiding voor het onderricht op school in het verzorgen van een zuigeling)

- Serie No. 737 *Awas!* (handboek voor het verkeer in N.I.)
 „ 491 *Pedoman pandak akan menanam sajoer-sajoeran.*
 (vertaling van J. J. Ochse, Korte handleiding
 voor groententeelt)
 No. 9/F *Ordonansi padjak tanah* (Ned.-Maleisch).
 (Landrente-ordonnantie, Handleiding Inl. Be-
 stuursambtenaren op Java en Madoera)

2. Javaansch

- D.V.G. 12a *Bab angopakara baji*, door Dr. H. Heinemann (ver-
 taling van Korte handleiding voor het onderricht
 op school in het verzorgen van een zuigeling).
 10a *Lelara Malarajah.*
 (vertaling van Malaria)
 Serie No. 749 *Volksalmanak* 1928.

3. Soendaneesch

- Serie No. 744 *Volksalmanak* 1928.

4. Nederlandsch

- Serie No. 760 *Handleiding voor den Electricien* door J. Bleeker.
 D.V.G. 10 *Malaria.*

Met de bijwerking en samenstelling van de Handleidingen ten behoeve der Inlandsche Bestuursambtenaren kon slechts heel langzaam worden voortgegaan, doordat op de betrokken departementen hetzij door gebrek aan daartoe bevoegd personeel, hetzij door tijdsgebrek van dat personeel, hetzij door de omstandigheid dat belangrijke veranderingen in de betrekkelijke bepalingen in overweging dan wel in voorbereiding waren, de noodig geoordeelde wijzigingen en aanvullingen niet konden worden aangebracht.

Door het vertaalbureau werden ten behoeve van de *Pandji Poestaka* en *Kadjawén* eveneens verzorgd de verslagen van het behandelde in de zittingen van den Volksraad, hetgeen veel bijdraagt tot kennis daaromtrent in de Inlandsche wereld.

De *Volksalmanak* voor 1928 (Mal.-Jav.-Soend.) verscheen in verhoogde opslag en tegen verminderden prijs.

PROEVE VAN ILLUSTRATIE

Een sado, die de hoort verkeerd maakt!
(Uit: Awas!, Gids voor het verkeer)

Ten behoeve van de Regeering werden vervaardigd een 80-tal vertalingen in inheemsche talen (Staatsbladen en circulaires) en ten behoeve van andere Colleges en diensthoofden een 60-tal.

Geregeld werden tolkdiensten verricht ten behoeve van den Raad van Justitie te Batavia, het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië en ook ten behoeve van het gerechtelijk onderzoek in militaire strafzaken.

RECAPITULATIE DER UITGAVEN

	Maleisch		Javaansch		Soenda- neesch		Neder- landsch		Totaal	
	1926	1927	1926	1927	1926	1927	1926	1927	1926	1927
Nieuw	14	15	6	7	5	5	2	3	27	30
Herdruckt	9	14	3	1	2	1	—	—	14	16
TOTAAL	23	29	9	8	7	6	2	3	41 in 44 deelen	46 in 56 deelen

IV. Persbureau

Het aantal periodieken in de Inlandsche talen, door deze afdeeling geregeld bewerkt, bedroeg begin 1927 178, en op het eind van het jaar 212, waarvan 172 in de Maleische, 23 in de Javaansche, 5 in de Soendaneesche, 6 in de Bataksche en 4 in de Arabische taal.

De inhoud dezer bladen wordt weergegeven in het wekelijks verschijnend „Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers”. Ter bevordering der overzichtelijkheid en ter vergemakkelijking van het opzoeken werd met ingang van 24 September 1927 aan elk overzicht een korte inhoud toegevoegd met verwijzing naar de pagina's.

Het Overzicht wordt in opdracht van de Regeering gratis toegezonden aan $\pm$ 230 autoriteiten, terwijl buitendien gelegenheid bestaat tegen lagen prijs zich erop te abonneeren. Van dit laatste wordt evenwel weinig gebruik gemaakt.

Als officieel kantoor, daarvoor door de Regeering aangewezen, verleende het persbureau ook dit jaar aan andere takken van Gouvernementsdienst zijn bemiddeling bij het plaatsen van advertenties in de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers en bij het aanbieden van mededeelingen van algemeen belang aan die bladen. De afdeeling zorgt voor de vertaling van dergelijke bijdragen, berichten en annonces.

Verder bezorgde deze afdeeling de door de Regeering of Justitie gewenschte vertaling van artikelen uit de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers.

V. Inlandsche Volksbibliotheken

Het aantal Inlandsche Volksbibliotheken aan de Inlandsche scholen der 2de klasse is met 96 toegenomen, t. w.

Javaansche	51
Soendaneesche	29
Madoereesche	5
Maleische	11.

Bovendien werden nog 10 bibliotheken ondergebracht in andere Gouvernements inrichtingen en particuliere vereenigingen.

Het totaal aantal uitleeningen van de Volksbibliotheken aan Openbare Inl. Scholen der 2e klasse in 1927 bedroeg 279.770, dus aanzienlijk méér dan in 1926, n.l.

van Javaansche boeken	105.480
van Soendaneesche boeken.....	89.849
van Madoereesche boeken.....	2.071
van Maleische boeken	82.370
Totaal	279.770

LEZERSKRING

In totaal is het aantal lezers over geheel Nederlandsch-Indië in het verslagjaar méér dan 1800 grooter dan in 1926.

In Java is de leeslust over het algemeen wederom belangrijk gestegen. Achteruitgang valt te constateeren in Rembang, Besoeki en Madioen. Soerakarta, waar het vorige jaar vermindering van lezers geboekt moest worden, kan nu voor den dag komen met 1468 lezers méér. Na West-Java toont de grootste vooruitgang Semarang, terwijl het beste verhoudingscijfer geleverd wordt door de res. Banjoemas, die hierdoor haar oude plaats weer herneemt.

De leeslust in de Soendasche landen stemt ook nu weer tot tevredenheid, evenals die in het Javaansche taalgebied, behoudens in de 3 bovengenoemde gewesten.

Madoera is vooruitgegaan met ± 1000 , wat vrij mooi is, als men in aanmerking neemt, dat er sedert 1925 geen nieuwe Madoereesche boeken meer zijn uitgekomen en in de bibliotheek opgenomen.

Wat de buitengewesten betreft moest in het vorige verslagjaar achteruitgang geconstateerd worden. Voor 1927 daarentegen valt er een vermeerdering van ± 7000 te boeken. Slechts Benkoelen en Banka staan er iets minder mooi voor. Op Sumatra's Westkust heeft belangrijke stijging van het aantal lezers plaats gehad, zoo ook op Sumatra's Oostkust. Voor het Gouvernement der Molukken wederom het grootste verhoudingscijfer, daarna komen Billiton en Sumatra's Westkust.

Zoo kunnen de resultaten van de Volksbibliotheken tot volle tevredenheid stemmen.

Proeve van illustratie uit het Jav. boekje: Toeking kasoeshan

DE VOLKSLECTUUR HAD IN HET JAAR 1927
ONDER BEHEER:

GEWESTEN	Inl. Volksbibliotheken					Ned. Volksbi- bliotheken		
	Javaan- sche	Soenda- neesche	Madoe- reesche	Malei- sche	Totaal	Uitge- breide	Normale	Totaal
Prov. West Java.	57	400	—	—	457	4	28	32
Pekalongan	86	4	—	—	90	—	5	5
Semarang	120	—	—	—	120	2	8	10
Rembang	65	—	—	—	65	—	4	4
Soerabaia	89	—	1	—	90	2	6	8
Madoera	—	—	43	—	43	—	4	4
Pasoeroean	113	—	16	—	129	2	4	6
Besoeki	34	—	45	—	79	—	4	4
Banjoemas	93	2	—	—	95	—	5	5
Kedoe	131	—	—	—	131	1	7	8
Djokjakarta	64	—	—	—	64	1	3	4
Soerakarta	82	—	—	—	82	1	5	6
Madioen	84	—	—	—	84	—	6	6
Kediri	121	—	—	—	121	1	4	5
Sum. Westkust . . .	—	—	—	127	127	1	7	8
Menado	—	—	—	68	68	1	6	7
Molukken	—	—	—	74	74	1	2	3
Benkoelen	—	1	—	30	31	—	1	1
Atjéh	—	—	—	32	32	—	3	3
Sum. Oostkust . . .	—	—	—	51	51	1	7	8
Tapanoeli	—	—	—	37	37	—	3	3
Riouw	—	—	—	14	14	—	1	1
Banka	—	—	—	10	10	—	—	—
Bali en Lombok . .	—	—	—	35	35	—	3	3
Billiton	—	—	—	6	6	—	—	—
W. afd. v. Borneo .	—	—	—	19	19	—	3	3
Z. en O. afd. v. Borneo	—	—	—	39	39	—	3	3
Celebes	—	—	—	47	47	1	1	2
Djambi	—	—	—	8	8	—	—	—
Lampongs	1	—	—	22	23	—	—	—
Palembang	—	—	—	53	53	—	2	2
Timor	—	—	—	16	16	—	1	1
Totaal	1140	407	105	688	2340	19	134	153

Inlandsche Volksbibliotheken	Javaansch Soendaneesch Madoereesch Maleisch Totaal
Nederlandsche Volksbibliotheken	Uitgebreide Normale Totaal
Ziekeninrichtingen	Kazernebibliotheken Marinebibliotheken Bibliotheken der Gew. Politie Normalscholen en andere opleidingsscholen Scholen voor kinderen van Amb. Chr. Militairen Gouvernementskantoren Landsopvoedingsgestichten Hospitaalbibliotheken Burgerlijke ziekeninrichtingen Particuliere ziekeninrichtingen
Particuliere bibliotheken	Vereenigingen Openbare leeszaal Particuliere Onderwijsinrichtingen Totaal

Het aantal uitleeningen van de onder rechtstreeksch

Javaansch
Soendaneesch
Madoereesch
Maleisch *)
Totaal

(*) Hiervan i. h. Javaansche taalgebied

"	"	Soendaneesche	"
"	"	Madoereesche	"
"	"	Maleische	"

Het gemiddelde aantal uitleeningen per

Gemiddeld aantal uitleeningen in 1926.

(Jav. + Mal.) in Javaansch taalgebied	=	1006	over	507	boekwerken.
(Soend. + Mal.) in Soendaneesch	"	=	1138	over	297 "
(Mad. + Mal.) in Madoereesch	"	=	339	over	303 "
Maleisch in gemengd	"	=	260	over	155 "

Gemiddeld aantal uitleeningen per bibliotheek in 1926:

Zuiver Javaansch	=	1035150 : 1089	=	951	over	296 b.	=	3 1/2	×	per boekwerk
Zuiver Soendaneesch	=	360450 : 378	=	955	over	186 b.	=	5 1/8	×	" "
Zuiver Madoereesch	=	23214 : 100	=	282	over	95 b.	=	2 1/2	×	" "
Zuiver Maleisch	=	377235 : 677	=	557	over	213 b.	=	2 1/2	×	" "

1) De aanvulling met nieuwe boekwerken geschiedde tegen het einde van het jaar, zoodat de vermeer-

2) Verbeterde cijfers.

3) Aan de Javaansche, de Soendaneesche en de Madoereesche bibliotheken worden de Maleische boeken

4) Zie voor de gewestelijke indeeling blz. 17

t/m. 1927 DE ONDERVOLGENDE BIBLIOTHEKEN VAN BOEKWERKEN:

1922	1923	1924	1925	1926	1927
772	872	986	1031	1089	1140 ¹⁾
244	259	277	348	378	407
78	86	95	93	100	105
574	625	653	669	677	688
1668	1842	2011	2141	2244	2340
19	19	19	19	19	19
115	116	126	129	133	134
134	135	145	148	152	153
114	112	111	109	107	107
25	25	25	25	25	25
190	189	171	105	105	105
21	21	23	25	25	27
6	6	6	6	6	6
—	—	1	2	2	2
—	—	—	—	2	5
22	22	22	22	22	22
4	4	5	5	6	6
6	8	8	8	8	8
14	15	22	16	19	21
4	4	4	3	5	5
27	43	47	57	53	56
433	449	445	383	385	395

beheer staande Inlandsche Volksbibliotheken bedroeg:

1922	1923	1924	1925	1926	1927
700171	690539	803674	1060595	1035150	1140630
204067	185017	214047	297998	360950	450799
16742	16869	21666	22812	23214	25285
405952	339972 ²⁾	444200 ²⁾	543072	582768	665138 ²⁾
1326932	1282397 ²⁾	1483587 ²⁾	1924477	2002082	2281852
97328	78474	91950	120903	125611	139043
47119	39428	41286	57522	69278	76103
9991	8617	6972	10119	10644	12007
251514	263453 ²⁾	303992 ²⁾	354528	377235	437985

Inlandsche Volksbibliotheek is dan vanaf:

1922	1923	1924	1925	1926	1927
786	767	803	886	892	975

Gemiddeld aantal uitleningen in 1927:

(Jav. + Mal.) in Javaansch taalgebied	= 1122 over 510 boekwerken
(Soend. + Mal.) in Soendaneesch	" = 1295 over 404 "
(Mad. + Mal.) in Madoereesch	" = 335 over 305 "
Maleisch in gemengd	" = 284 over 162 "

Gemiddeld aantal uitleningen per bibliotheek in 1927:

Zuiver Javaansch	= 1140630 : 1140 = 1000 over 300 b. = $3\frac{1}{3} \times$ per boekwerk ¹⁾
Zuiver Soendaneesch	= 450799 : 407 = 1108 over 190 b. = $5\frac{1}{2} \times$ " " ¹⁾
Zuiver Madoereesch	= 25285 : 105 = 241 over 95 b. = $2\frac{1}{2} \times$ " " ¹⁾
Zuiver Maleisch	= 437985 : 688 = 634 over 227 b. = $2\frac{2}{3} \times$ " " ²⁾

dering van boeken bijna geen invloed had op het totaal aantal uitleningen.

welke reeds in de landstaal zijn vertaald, niet verstrekt.

LEZERSKRING DER INL. VOLKSBIBLIOTHEKEN

GEWESTEN	AANTAL LEZERS			Aantal inwoners
	1925	1926	1927	
1 Sumatra's Westknt	14206	13527	15749	1505.000
2 Menado	6955	6176	6757	746.000
3 Gouv. der Molukken	4374	4117	4473	272.000
4 Benkoelen	2999	3110	3060	254.000
5 Atjeh	2846	2768	3348	718.000
6 Sumatra's Oostkust	3587	3455	4993	1043.000
7 Tapanoeli	3550	3360	3432	839.000
8 Rionw	838	709	941	199.000
9 Banka	875	869	818	86.000
10 Bali en Lombok	1744	1796	2078	1566.000
11 Billiton	631	526	559	39.000
12 Westerafd. v. Borneo	2032	1292	1464	535.000
13 Z. en. O. afd. Borneo	2924	3709	4268	998.000
14 Celebes	3616	3468	3725	2239.000
15 Djambi	401	423	597	229.000
16 Lampongsche districten	1968	1614	2036	229.000
17 Palembang	4880	4703	5153	810.000
18 Timor	1229	1226	1336	1147.000
	59661	56848	64777	

LEZERSKRING DER INL. VOLKSBIBLIOTHEKEN

GEWESTEN	AANTAL LEZERS		Aantal inwoners	VERHO 1925
	1925	1926		
1 Bantam	5108	5048	900.000	5.68 per 1000
2 Batavia	6411	10418	2600.000	2.46 " "
3 Preanger	27024	32863	3770.000	7.14 " "
4 Cheribon	11758	12138	1680.000	6.99 " "
5 Pekalongan	9653	10271	2240.000	4.31 " "
6 Semarang	14332	16598	2680.000	5.35 " "
7 Rembang	6126	8303	1640.000	3.73 " "
8 Soerabaja	9211	8393	2396.000	3.85 " "
9 Madoera	3324	3659	1736.000	1.92 " "
10 Pasoeroean	10056	10226	2210.000	4.55 " "
11 Besoeki	4673	5321	1484.000	3.28 " "
12 Banjoemas	13598	14127	1754.000	7.75 " "
13 Kedoe	17293	18627	2434.000	7.10 " "
14 Djokjakarta	7895	8175	1270.000	6.21 " "
15 Soerakarta	11158	11026	2030.000	5.49 " "
16 Madioen	10848	13378	1586.000	6.85 " "
17 Kediri	13741	15089	1990.000	6.90 " "
	182209	203660		

N VAN 1925 t/m 1927. BUITENGEWESTEN

VERHOUDING		
1925	1926	1927
9.43 per 1000	8.99 per 1000	10.46 per 1000
9.35 " "	8.28 " "	9.06 " "
16.13 " "	15.13 " "	16.44 " "
11.76 " "	12.24 " "	12.05 " "
3.97 " "	3.85 " "	4.66 " "
3.44 " "	3.31 " "	4.79 " "
4.24 " "	4.— " "	4.09 " "
4.22 " "	3.56 " "	4.73 " "
10.20 " "	10.10 " "	9.51 " "
1.11 " "	1.15 " "	1.33 " "
16.13 " "	13.49 " "	14.33 " "
3.80 " "	2.41 " "	2.74 " "
2.82 " "	3.72 " "	4.28 " "
1.62 " "	1.55 " "	1.65 " "
1.75 " "	1.85 " "	2.61 " "
8.62 " "	7.05 " "	8.89 " "
6.02 " "	5.80 " "	6.36 " "
1.07 " "	1.07 " "	1.16 " "

VAN 1925 t/m 1927. JAVA EN MADOERA

UDING		GEWESTEN	Aantal lezers 1927	Aantal inwoners	Verhouding 1927
1926					
5.61 per 1000	1	Prov. West Java	63710	8950.000	7.12 per 1000
4.— " "	2	Pekalongan	11148	2240.000	4.98 " "
8.72 " "	3	Semarang	18666	2680.000	6.96 " "
7.23 " "	4	Rembang	8215	1640.000	5.— " "
4.58 " "	5	Soerabaya	8671	2396.000	3.62 " "
6.19 " "	6	Madoera	4684	1736.000	2.70 " "
5.— " "	7	Paseroean	10975	2210.000	4.97 " "
3.50 " "	8	Besneki	5134	1484.000	3.46 " "
2.11 " "	9	Banjoemas	15414	1754.000	8.79 " "
4.63 " "	10	Kedoe	19529	2434.000	8.02 " "
3.59 " "	11	Djakakarta	8831	1270.000	6.95 " "
8.05 " "	12	Soerakarta	12494	2030.000	6.15 " "
7.65 " "	13	Madioen	11515	1588.000	7.26 " "
6.43 " "	14	Kediri	15696	1990.000	7.89 " "
5.43 " "			214682		
8.43 " "					
7.58 " "					

Kinderlectuur
De meest gelezen boeken
MALEISCH

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
1. Doea sedjoli. Geïll. (Dierenfabels)	2034	7777
2. Koentoem delima. Geïll. 2e. druk. (Eenige oorspr. verhaaltjes)	2341	7734
3. Penggeli hati Geïll. 2e. druk. (Humoristische vertellingen)	6380	7645
4. Binatang hoetan. Geïll. (Vertaling van „Over wilde dieren” van Dr. Kruyt)	7579	7508
5. Tjeritera kantjil jang tjerdik. Geïll.... (De bekende dwergvertellingen)	9676	7035
6. Tjeritera poesaka. Geïll. (Verzameling van oude Javaansche sprookjes)	6611	5776
7. Pemandangan dalam doenia kanak². (Kijkjes in de kinderwereld)	5305	5569
8. Kemerdekaan kanak². Geïll. (Vertaling van „De jeugd van Kees Kolving” van Charles Krienen)	6085	5283
9. Hik. pelandoek djenaka. Geïll. 3e. druk. (Dwergvertelling)	4925	5177
10. Hik. Si Ketjil. Geïll. 3e. druk. (Klein Duimpje)	6057	5132

PROEVE VAN ILLUSTRATIE

Hoe lekker doerian wel is. (Uit: Pandji Poestaka)

JAVAANSCH

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
1. Serat kantjil tanpa sekar. (2e druk.)... (Dwerghert-verhalen)	11115	14151
2. Dongèng koetjing setiwelan. Geïll. ... (De gelaarsde kat)	13438	13522
3. Praboe Djakanéndra. (Een kinderdroom vol avonturen)	13164	13457
4. Glompong Loetjoe. Geïll. (Lotgevallen van een guit)	10507	13376
5. Gara-gara. Geïll. 2e druk. (Grappen van de bekende narren uit de wajang)	12748	13113
6. Dongèng mandoem iwak enz. (Aardige legenden en fabels)	10727	12999
7. Sardjoe lan Saridjah I. Geïll. (Verhaal van broer en zus en hun spelen)	10323	12537
8. Pétroek dados ratoe. Geïll. 4e druk. ... (Kluchtig wajangverhaal)	12164	12481
9. Dongèng awarni-warni. 2e druk. (Sprookjes)	11562	12441
10. Si Woeragil. Geïll. (Klein Duimpje)	11441	12400

SOENDANEESCH

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
1. Dongeng toekang mikat. (Hebt de vogels lief!)	872	5552
2. Poetri Leuweung Larangan. (Doornroosje)	851	5498
3. Tjarita si Kate. (Klein Duimpje)	4900	5456
4. Wawatjan koeja Kadjadjaden. (Sprookjes van de schildpad)	4445	5155
5. Dongeng oetjing diistiwël. (De gelaarsde kat)	4158	4799
6. Mangle. (Allerlei verhaaltjes. Schoolleesboek)	3514	4271
7. Tjarita boedak jatim. (Lotgevallen van een weeskind)	3141	4002
8. Tjarita doea boedak sakola. (Verhaal van twee schooljongens)	3787	3958
9. Rasiah hidji moerid sakola. (Het geheim van een schooljongen)	3525	3896
10. Nji Sari Kingkin. (Asschepoester)	—	3878

MADOEREESCH

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
1. Dhoengèngnga kotjèng asatiwellan.. (De gelaarsde kat)	707	763
2. Tjarètana arnep bi' patè' alasan..... (Een grappig dierenverhaal)	592	648
3. Tjarètaèpon Djoko Setya sareng Djoko Sedya. (Jav. verhaal van goed opgevoede tweelingbroeders, die later koning en patih werden)	573	614
4. Lantjèng Glempeng. (Dik Trom)	448	454
5. Arèja terrossa dhoengèng bāboeroe-ghān bettjè'. (Zedekundige verhalen-Schoolleesboek)	450	447
6. Pa' Kadār. (Oorspronkelijk verhaal)	454	400
7. Toetf'. (Sprookje)	389	384
8. Dhoengèng boer-lèboerānna na'-kana'. (Eenvoudige kinderverhaaltjes)	376	374
9. Tjarètana Hasan I. (Verhaal over een jongetje)	196	371
10. Tjarèta èkaghābāj dhi-andhi. (Schoolleesboek)	328	367

Het meest gelezen Maleische boek in verslagjaar is het in 1926 verstrekte *Doea Sedjoli* (Dierenfabels). Opmerkelijk is wel, dat bij de kinderen boeken over dieren zeer in den smaak schijnen te vallen. Het Javaansche *Serat kantjil tanpa sekar* kon voor 1927 meer dan 14000 uitleeningen boeken.

Van de Javaansche werken kunnen daarnaast genoemd worden wajangverhalen.

Begrijpelijk zijn de sprookjesboeken, (vele uit het Hollandsch vertaald) altijd zeer in trek, evenals raadseltjes e.d. terwijl de zedekundige verhalen en die met opvoedkundige strekking slechts matige belangstelling genieten.

Boeken als *Tjeritera Kantjil jang tjerdik*, *Tjeritera Poesaka* en *Si Ketjil* worden telkens weer met veel graagte gelezen. Van de gewone kinderverhalen hebben de vertaling van *Kees Kolving*, in het Maleisch getiteld *Kemerdekaan kanak-kanak* en *Dik Trom* (Soendaneesch en Madoereesch) ook altijd veel lezers, in verslagjaar ruim 3000 meer dan in 1926.

Waar elke Openbare Inl. school der 2e klasse een bibliotheek bezit en gewoonlijk slechts de kinderen, die hebben leeren lezen iets aan een boek hebben, bestaan de leeners van de kinderboeken bijna uitsluitend uit de leerlingen der school.

PROEVE VAN ILLUSTRATIE

De oude garde.
De oudste nog in leven zijnde oud-scholieren van de school te Loeboek Basoeng (S.W.K.) die in 1927
haar 50 jarig bestaan vierde. (Uit: Pandji Poestaka)

Lectuur voor volwassenen

De meest gelezen boeken

MALEISCH

a. Ontspanningslectuur

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
1. Atlas gambar-gambar. Geïll..... (Platen-atlas)	9329	10446
2. Graaf de Monte Cristo I. Geïll.....	8499	9981
Graaf de Monte Cristo II. Geïll.....	812	8335
Graaf de Monte Cristo III. Geïll.....	602	7186
Graaf de Monte Cristo IV. Geïll.....	560	6504
Graaf de Monte Cristo V. Geïll.....	468	7164
Graaf de Monte Cristo VI. Geïll.....	523	5580
3. Tjinta jang membawa maoet (Oorspronkelijke inheemsche roman)	2084	9202
4. Hikajat tiga orang panglima perang. Geïll..... („De drie musketiers” van A. Dumas)	8340	8978
5. Anak radja dan anak miskin. Geïll.. („Prins en bedelknaap” van Mark Twain)	9055	8793
6. Sja'ir si Boedjang Djaoeh. In dichtmaat (West-Sumatraansche legende)	—	8534
7. Binatang-binatang dalam rimba. Geïll.. („Dieren in de Wildernis” van Kipling)	7928	7918
8. Pertemoean I.	—	7832
Pertemoean II.	—	6406
(Oorspr. inheemsche moderne roman)		

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
9. Karam dalam gelombang pertjintaan. (Oorspr. inheemsche moderne roman)	—	7514
10. Pantoen Melajoe. In dichtmaat, 2e druk (Maleische liederen)	7693	7444
<i>b. Populair-wetenschappelijke lectuur</i>		
1. Sedjarah tanah Djawa I. Geïll.	7741	4297
Sedjarah tanah Djawa II. Geïll.	40	3074
(„Geschiedenis van Java" van Mevr. Fruin-Mees)		
2. Hal ihwal kota Betawi semasa da- hoeloe. Geïll.	3302	3293
(„Uit oud-Batavia" van P. de Roo de la Faille)		
3. Ilmoe doenia. Geïll.	2915	2971
(Elementaire cosmographie en astronomie)		
4. Dari hal oeang Robinson Crusoe. Geïll.	2717	2553
(„Het geld van Robinson Crusoe" van D. A. Wells)		
<i>c. Landbouw, Veeteelt, Nijverheid</i>		
1. Dari hal kelapa. Geïll.	1181	2878
(„Klapper-teelt" van H. C. Bongers)		
2. Pemimpin peternak ayam. Geïll.	1365	1239
(„Hoenderteelt in Indië" van W. Kramers)		
3. Serba djenis peroesahaan di Eropah. 2e druk.	1194	1183
(Verschillende Europeesche industrieën)		
4. Pemimpin toekang kajoe. Geïll. 3e druk. („Gids voor den timmerman" van J. van der Mey)	1331	1150
<i>d. Geneeskunde en Hygiëne</i>		
1. Pendjaga diri. Geïll.	3001	2909
(Hygiënische wenken)		

Titel	Utleeningen	
	1926	1927
2. Pemimpin bagi mengadjar anak-anak disekolah dalam hal mengoeroes baji. Geill. (Korte handleiding voor het onderricht op school in het verzorgen van zuigelingen)	2371	2065

Ditmaal is slechts een lijst opgenomen van een klein aantal boeken, welke het meest gewild zijn. Het werk *Atlas gambar*² komt ditmaal met meer dan 10.000 uitleeningen bovenaan. Bij vele bibliotheken moest dit werk meer dan eens door een nieuw exemplaar vervangen worden, omdat de platen door zoo veelvuldig gebruik als het ware stukbekeken waren.

Van de vertaalde boeken genoten de voorkeur de *Graaf de Monte Cristo*, *De drie Musketers*, *De Rode Pimpernel*, *Prins en Bedelknaap*, om welke boeken blijkens mededeeling van menigen bibliotheekbeheerder dikwijls „gevochten” wordt.

De in 1927 in de bibliotheken opgenomen vertaalde Hindoesche verhalen *Poeteri Fadjar* (*De Koningin van den Dageraad*) en *Sawitri* (Een Sanskritsproke) haalden nog ruim 4000 uitleeningen, evenals *Si Bachil*, een Maleische vertaling van Molière's *De Vrek*.

Van de populair-wetenschappelijke lectuur werd het werk van Mevrouw Fruin-Mees: *Sedjarah Tanah Djawa* (Geschiedenis van Java) het meest gelezen. Werken over Natuurkennis, Opvoedkunde, Indische Geschiedenis genoten middelmatige belangstelling, schoon enkele toch nog meer dan 1000 leeners hadden.

Hetgeen meevalt, is de omstandigheid, dat men zich wel interesseert voor werken op landbouwkundig gebied, ambachts-handleidingen en boeken over industrie. Dit geldt ook voor de geneeskundige werken, waarvan in 1927 naar *Pendjaga diri* (Geneeskundige wenken) en de *Verzorging van zuigelingen* wel de meeste vraag bestond.

Het kleinste aantal uitleeningen hadden de handleidingen voor Inlandsche Bestuursambtenaren e.d., welke werken degenen, voor wie ze geschreven zijn, liever in eigen bezit hebben.

Zooals bij alle bibliotheken wel het geval zal zijn, is het de ontspanningslectuur, die het meest door het publiek wordt geleend.

JAVAANSCH

Meest gelezen boeken

a. Ontspanningslectuur

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
1. Pakem ringgit poerwa I Geïll. 2e dr.	6803	8544
idem II id. id.	7595	8024
idem III/IV id. id.	10488	11156
idem V/VI id. id.	9233	7731
idem VII/VIII id. id.	9204	8558
(Wajang-verhalen)		
2. Tjarita peperangan ing Atjèh. Geïll...	7789	8826
(Episoden uit den Atjeh-Oorlog)		
3. Abimanjoe kèrem. In dichtmaat. Geïll...	7285	8712
(Wajang-verhalen)		
4. Serat Rama I, II, III. In dichtmaat. Geïll.	5439	8547
(Heldendicht)		
5. Lampahan ringgit poerwa	7746	7865
(Wajang-verhaal)		
6. Pakem padalangan ringgit poerwa.		
Geïll.....	7851	7761
(Wajang-verhaal)		
7. Andé-andé Loemoet	6021	7050
(Oude Javaansche legenden)		
8. Pandjebloegipoen redi Keloet. Geïll...	5791	7031
(Uitbarsting van den Kloet)		
9. Pradjoerit Oetama. Geïll.....	907	6941
(Een man van Karakter, van F. H. v. Leent)		
10. Serat bedahipoen karaton Ngajogja-		
karta. 2e druk.....	6620	6746
(Episode uit de geschiedenis van Djokja)		

PROEVE VAN ILLUSTRATIE

De stoet van Njai Roro Kidoel, de Godin van het Zuiderstrand (Oorspr. Jav. schilderij)
(Uit: Kedjawèn)

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
<i>b. Populair wetenschappelijke lectuur</i>		
1. Babad tanah Djawi I Geïll.....	7728	7519
idem II Geïll.....	6910	6883
(„Geschiedenis van Java” van Mevr. Fruin-Mees)		
2. Asalipoen ringgit	2604	3639
(Oorsprong v/d Wajang, Bewerking van Dr. Hazen's dissertatie)		
3. Djadjalan Warna-warna bab Ngèlmoe alam , Geïll.....	3968	3596
(Natuurkunde in de huiskamer)		
4. Radjaméda , Geïll.....	3301	2805
(Beteekenis v/d Garebeg-Mauloed viering)		
<i>c. Landbouw, Veeteelt, Nijverheid</i>		
1. Bab Nangkaraké radja-kaja I Geïll...	1758	2383
id. II „	1456	1944
id. III „	997	1270
(Veeteelt van Dr. Vrijburg)		
2. Pitoedoech bab tetanèn	1646	1680
(Diverse landbouwkundige wenken)		
3. Tandoeran pelem , Geïll.....	1561	1593
(De manggateelt)		
4. Tandoeran djerok , Geïll.....	1341	1568
(De djerokteelt)		
5. Wasita toerangga , Geïll.....	1294	1534
(Bewerking van Hippologische verhandelingen van J. Vermast)		
<i>d. Geneeskunde en Hygiëne</i>		
1. Pangreksaning awak , Geïll.....	3251	3746
(Gezondheidsleer voor de scholen)		

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
2. Bab angopakara baji. Geïll 2e druk. (Het verzorgen van Zuigelingen)	4825	3699
3. Lelara influenza. (De Influenza)	2178	2159
4. Lelara édaning asoe. (Hondsdelheid)	1333	1985

In den loop van verslagjaar werden in de bibliotheken geplaatst 4 nieuwe Javaansche boeken, alle oorspronkelijk, t.w. één kinderboek, en drie voor volwassenen. Hiervan konden *Djodjodoan ingkang sijal* (modern verhaal van een ongelukkig huwelijk) en *Soewarsa-Warsjah* (Lotgevallen van een verwaarloosd kind) nog meer dan 3.000 uitleeningen halen. Het derde verstrekte boek getiteld *Patokaning njekarakén* (Regelen voor het schrijven in dichtmaat) werd reeds 1965 ~~x~~ uitgeleend, hetgeen getuigt van groote belangstelling voor de oude dichtkunst bij de Javaansche lezers. Het heldendicht *Serat Rama* viel zoo in den smaak, dat het aantal uitleeningen in 1927 van $\pm$ 5000 steeg tot ruim 8000. Het in 1921 verschenen werk *Tjaritjos peperangan ing Atjèh* (Episoden uit den Atjeh-oorlog) genoot in 1927 ook zeer groote belangstelling, nog meer dan in de 3 voorafgaande jaren, evenals de oude Javaansche legenden, met name *Andé-andé Loemoet*. Van de uit het Nederlandsch vertaalde werken werd *Pradjoerit Oetama* (Een man van karakter, door F. H. van Leent) veel uitgeleend, in 1926 aan de bibliotheken verstrekt, prijkt dit boek thans reeds op de lijst met ruim 6.000 uitleeningen.

Zedekundige werken, opvoedkundige verhalen e.d. worden door het publiek *niet* met buitengewone graagte gelezen.

Van de populair-wetenschappelijke lectuur is nog altijd de *Geschiedenis van Java* het meest populair; No 2 op de lijst is *Oorsprong van den wajang*. Voldoende belangstelling werd nog gegeven aan *De kunst om rijk te worden* en aan *Wind, regen en bliksem*.

Op het gebied van Landbouw, Veeteelt en Nijverheid stond het 1e deel van „Veeteelt” door Dr. Vrijburg bovenaan, terwijl voldoende interesse bestond voor de handleidingen voor vruchten- en groententeelt, de verschillende gidsen voor ambachtslieden, werkjes over de batikunst, de vrouwelijke handwerken, geneeskunde en hygiëne. Van de laatste categorie werden het meest gelezen „Gezondheid voor de scholen”, „Het verzorgen van zuigelingen” en „De influenza”.

Over het algemeen vallen de wajangverhalen bij den Javaanschen lezer nog altijd het meest in den smaak.

SOENDANEESCH

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
<i>a. Ontspanningslectuur</i>		
1. Pariboga 25 Dongeng Soenda. I-II...	3202	12397
Pariboga 1e vervolg	3441	1689
Pariboga 2e vervolg	3209	1591
(Verschillende Soendaneesche vertellingen)		
2. Wawatjan Ganda Rēsmi I. In dichtmaat.	4498	6283
Wawatjan Ganda Rēsmi II. In dichtmaat.	2304	5721
(Oud Inheemsch verhaal)		
3. Wawatjan Damarwoelan. 2e druk. In dichtmaat.	5062	5895
(Wajang-verhaal)		
4. Wawatjan Nalakasoera Boma I. In dichtmaat.	4959	5775
Wawatjan Nalakasoera Boma II. In dichtmaat.	4767	5205
(Wajang-verhaal)		
5. Tjarita Loetoeng Kasaroeng. 2e druk. Geïll.	2948	5733
(Soendaneesche legende)		

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
6. Wawatjan Djaka Soendang. 2e druk. In dichtmaat..... (Wajang-verhaal)	4767	5582
7. Wawatjan Soekma Sadjati. In dichtmaat. (Wajang-verhaal)	3050	5444
8. Wawatjan Praboe Oedrajana. 3e druk. In dichtmaat..... (Wajang-verhaal)	4090	4916
9. Wawatjan Kintamboehan. In dichtmaat. (Pandji-verhaal)	4065	4752
10. Genoveva. Geïll..... (van C. Schmid)	4416	4724
<i>b. Populair wetenschappelijke lectuur</i>		
1. Kabeungharan alam. Geïll..... (Natuurkunde, regen, lucht enz)	1279	1403
2. Tjampakawarna Geïll..... (Natuurkunde, aarde, zand, e.a.)	920	1297
3. Hiroepna sasatoan laeutik. Geïll..... (Over het leven van kleine dieren)	1085	1241
4. Sakola noe lolong di Bandoeng. Geïll.. (Het blinden instituut)	935	1228
<i>c. Landbouw, Veeteelt en Nijverheid</i>		
1. Bab mëlak djeroek. Geïll..... (Djeroekteelt, van J. J. Ochse)	616	1138
2. Bab mëlak roepa² boeboeahan. Geïll.. (Algemeene vruchtenteelt, van J. J. Ochse)	1001	875
3. Bab mëlak djeung ngoeroesna randoe. In dichtmaat. Geïll..... (Kapokteelt)	414	704

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
4. Bab mēlak ganas. Geill (Ananasteelt, van J. J. Ochse)	1153	689
5. Elmoening tani. In dichtmaat (Over plantenziekten)	523	593
d. <i>Geneeskunde en Hygiëne</i>		
1. Kadjajaan. Geill (Lessen over hygiëne en ziekenverpleging)	2134	2692
2. Malaria (Onnoodige dooden)	—	1475
3. Hal ngoeroes orok (Verzorging van Zuigelingen)	—	1762
4. Pitoeloeng saheulaan dina waktōe katjilakaan. Geill (Eerste hulp bij ongelukken)	497	702

Het aantal uitleeningen van de Soendaneesche boeken is belangrijk vooruitgegaan.

Bedroeg in 1926 het grootste aantal uitleeningen ruim 5000, in verslagjaar kon het meest gelezen werk (Pariboga, Dongeng Soenda) ruim 12000 halen.

Ook hier zijn het weer de wajang-, de Pandji- en de andere oud-inheemsche verhalen, die over het algemeen de grootste belangstelling genoten. Daarna komen pas de vertaalde boeken; het in verslagjaar verstrekte *Poetri Toendjoeng Balebat* (De Koningin van den Dageraad) werd meer dan 3000 X uitgeleend.

De Kinderen van het Woud, Genoveva, Odysseus, Akbar behoorden ook weer tot de geliefde werken.

In 1927 zijn geen oorspronkelijke boeken verschenen en in de bibliotheek geplaatst.

Het geneeskundig boekje *Malaria en Verzorging van Zuigelingen* (in dat jaar verstrekt) haalden meer dan 1000 uitleeningen.

Voor werken over landbouw en veeteelt had men voldoende belangstelling; de handleidingen voor teelt van gewassen werden met graagte gelezen, terwijl de populair wetenschappelijke lectuur meer lezers trok dan in het voorafgaande jaar.

Wanneer men in aanmerking neemt het aantal Soendaneesche Volksbibliotheken (407), (terwijl in West-Java ook veel particuliere Volksbibliotheken gevestigd zijn), dan kan een vermeerdering van uitleeningen van ± 80.000 in 1 jaar tijds tot groote tevredenheid stemmen.

MADOEREESCH

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
<i>a. Ontspannings lectuur</i>		
1. Bhābhāḍ Songennep. I	563	721
Bhābhāḍ Songennep. II	713	474
(Geschiedenis van Soemenep)		
2. Tjarètaèpon Dèwi Djohar Manik. In dichtmaat	637	623
3. Tjarètana Indra Bangsawan	508	528
(Oud, Maleisch verhaal)		
4. Tjarètana Kantjèl	483	516
(Dwerghert-verhaal)		
5. Tjarètana Bāngsatjara	476	483
(Oud Madoereesch verhaal)		
6. Pandji Semirang I	563	434
Pandji Semirang II	20	281
(Pandji-verhaal)		
7. Dhoengèng Kalakoanna Njaè Ghoe- nabitjara	426	424
(„De gladdè Weduwe”, van Van der Pant)		

Huiswaartskeerende Boegineesche visschersvloot (Z. Celebes)
(Uit: Pandji Poestaka)

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
8. Na'-kana' ko'ong kaempa èdälem alas I. Na'-kana' ko'ong kaempa èdälem alas II. („De kinderen van het Woud", van Marryat)	463 134	407 276
9. Lalampa'anna Gulliver I. Lalampa'anna Gulliver II. (Gulliver 's reizen)	356 220	378 242
10. Tjarètaèpon Robinson Crusoë. (Van Defoe.)	365	373
<i>b. Populair wetenschappelijke lectuur</i>		
1. Patanjana tamoj bhāb bhoemè, boelān gherring bān arè. (Over de aarde, zons- en maansverduistering)	222	254
2. Elmoe alam ana-bārna. (Natuurkunde-lesje)	151	188
3. Bhāb odjhān bān kēlap. (Regen en onweer)	153	166
4. Bhāb angèn. (Over lucht, wind, enz)	46	12
<i>c. Landbouw, veeteelt, Nijverheid</i>		
1. Bhāb orèng mèghā' djhoeko'è tana Djhābā sareng Madhoerā. (Zeevisscherij op Java en Madoera)	287	270
2. Bhāb aperghi djherroek. (De djeroek-teelt)	227	245
3. Bhāb malar èbin I. Bhāb malar èbin II. (Veeteelt, van Dr. Vrijburg)	142 45	182 151
4. Bhāb aperghi pao. (Manggateelt)	85	120

Titel	Uitleeningen	
	1926	1927
<i>d. Geneeskunde en Hygiëne</i>		
1. Partolongan mamolan tomrap ka orèng sè nemmo tjalaka' (Eerste hulp bij ongelukken)	243	331
2. Bhāb kasèhatan (Leesboek over hygiëne en gezondheid)	336	319
3. Boekoe pangadjhārān kaangghoej dā' rēd-morēd pangrabāddhā orēng sakē' . (Handleiding voor ziekenverpleging)	159	208
4. Bhāb panolakka bhābhādjā boeta (Bestrijding van blindheid)	159	165

Ook in verslagjaar werden geen nieuwe werken in deze taal in de Madoereesche bibliotheken geplaatst.

Het aantal uitleeningen is ruim 2000 grooter dan in het voorafgaande jaar.

Het zijn weer dezelfde boeken, welke de grootste leescijfers hebben: *De Geschiedenis van Soemenep, Indera Bangsawan, Pandji Semirang*.

De belangstelling voor de uit het Nederlandsch vertaalde werken zooals: *De Kinderen van het Woud* e.a. bleef ongeveer dezelfde, hetgeen ook geconstateerd kon worden ten aanzien van de populair wetenschappelijke lectuur (*Zons- en maansverduistering, Regen en Onweer*).

De werken op het gebied van Landbouw en veeteelt hadden over het algemeen meer lezers dan in 1926, evenals de geneeskundige boeken.

ANDERE TALEN

De drie Minangkabausch-Maleische boeken en de 9 Bataksche werden in 1927 minder gelezen dan in 1926; evenals het Balineesche werk *Satwa I Loetoeng Moengil*.

In aanmerking genomen de kleine lezerskring en de omstandigheid dat geen nieuwe werken in deze talen werden verstrekt, waardoor de aanwezige boeken langzamerhand uitgelezen raken, mag het totaal aantal uitleeningen daarvan (± 2000) bevredigend genoemd worden.

DISPERPUSIP JATIM

VI. Nederlandsche Volksbibliotheken

Het aantal Nederlandsche Volksbibliotheken bedroeg in 1926: normale 133, uitgebreide 19, samen 152.

1927: normale 136, uitgebreide 19, samen 155.

Eén der bijgekomen bibliotheken werd ondergebracht in een Hollandsch-Inlandsche school, terwijl de twee andere werden afgestaan aan de Hollandsch-Javaansche school met den Bijbel te Wates en aan de Commissie voor Christelijke Jeugdarbeid te Weltevreden.

Aan de normale volksbibliotheken werden verstrekt 3 nieuwe werken en aan de uitgebreide bovendien 1.

In totaal waren er in de normale volksbibliotheken 426 boeken en in de uitgebreide 559 boeken.

Het in het vorig verslag neergelegde voornemen om enkel op te nemen de cijfers voorkomende in de staten van uitleeningen betreffende scholen onder rechtstreeksch beheer, is thans ten uitvoer gebracht, zoodat een vergelijking van de nieuwe gegevens met het aantal uitleeningen over 1926 niet is te maken.

De in dit verslag opgenomen cijfers betreffen derhalve 125 bibliotheken, uitsluitend ondergebracht in Hollandsch-Inlandsche scholen.

Het totaal aantal uitleeningen in 1926 van 135 verschillende gemengde volksbibliotheken bedroeg 47.811, terwijl in verslagjaar van 125 bibliotheken aan H. I. Scholen het aantal uitleeningen 36.705 bedraagt.

Vermelding verdienen de ondervolgende Nederlandsche Volksbibliotheken met het grootste aantal uitleeningen:

	1926	1927
H. I. S. Gorontalo	1013	957
id. Bondowoso	392	891
id. Siak Sri Indrapoera	642	885
id. Tjiamis	447	792

De meest gelezen boeken:

Volg. No.	Schrijver	Titel	Inl.	Eur.	Tot.
1	C. J. Kieviet.	Het geheim van den Canadees.			
2	R. A. Kartini.	Door duisternis tot licht.	327	42	369
3	J. van Callant.	De vrouw in doodsgevaar.	310	26	336
4	J. Verne.	20.000 Mijlen onder zee. (Oostelijk halfmond.)	236	45	281
5	Joseph Bedier.	De roman van Tristan en Isolde.	256	25	281
6	B. Alkema.	12 Soend. en Javaansche sprookjes.	254	26	280
7	Mark Twain.	Prins en bedelknaap.	254	19	273
8	A. Conan Doyle.	De geheimzinnige verdwijning; enz.	242	22	264
9	"	De vallei der vrees.	224	34	258
10	H. Conscience.	De Leeuw van Vlaanderen.	217	36	253
11	Rudolf Herzog.	Jonge liefde.	220	23	243
			208	35	243

Evenals in vorige jaren bleef de belangstelling vrijwel geconcentreerd op ontspanningslectuur.

Het geheim van den Canadees, voor jongens van 14 tot 17 jaar, eenvoudig geschreven, doch met een boeienden inhoud, heeft wederom, evenals in voorgaande jaren het hoogste aantal uitleeningen.

Ook voor andere werken van Kieviet en de werken van Dumas, Conscience, van Lennep, Herzog, Jules Verne (*20.000 Mijlen onder zee*, *Oostelijk halfmond*), J. Bedier (*De roman van Tristan en Isolde*), Conan Doyle, Boddaert (*Roswitha*) is nog altijd vrij veel belangstelling. Eveneens voor oorspronkelijk Indische werken, zooals o.a. dat van R. A. Kartini *Door duisternis tot licht* en werken over Indië als B. Alkema *Twaalf Soendaneesche en Javaansche sprookjes*, *Gewijde verhalen van Hindoes en Boeddhisten* door Mevr. Van Prooye-Salomons en *De schat van den armen jongen* door Mevr. Kooy-Van Zeggelen.

Van de populair wetenschappelijke werken komt geen enkel in de eerste groep voor.

Behoorden *De geschiedenis van Java, Geïllustreerde wereld-geschiedenis voor oud en jong* van Molt in 1926 tot de meest gelezen boeken, thans zijn deze verhuisd naar de tweede groep, de groep van boeken met een aantal uitleeningen van minder dan 200.

De drie in het verslagjaar (eind September) verstrekte boeken n.l. *Vacantie in de bergen* door Geerst Ronner, *Handleiding voor de teelt van planten en bloemen van Nederlandsch-Indië* door P. Dakkus en *Adam Bede* door George Eliot, behaalden begrijpelijkerwijs slechts kleine uitleeningscijfers.

Stationnair blijven de uitleeningen van de handleidingen voor landbouw en veeteelt en voor sport en spel, de boekjes over hygiëne en ziekten; de belangstelling hiervoor moet nog komen.

Uit bovenstaand verslag valt te constateeren, dat nog niet voldoende wordt ingezien de waarde van het mooie en nuttige boek. Wederom zullen de beheerders der Nederlandsche Volksbibliotheken moeten worden uitgenoodigd meer propaganda te maken, meer bekendheid te geven aan het bestaan van Nederlandsche Volksbibliotheken bij de Hollandsch-Inlandsche scholen.
